

ÚSPĚŠNÉ HNÍZDĚNÍ VOLAVKY POPELAVÉ (*ARDEA CINEREA* L.) NA BOHDANEČSKÉM RYBNÍKU (OKR. PARDUBICE)

Successful nesting of Grey heron (*Ardea cinerea*) on Bohdaneč fishpond (Pardubice district)

Jan POTŮČEK

K blahobytu 2464, 530 02 Pardubice

Volavka popelavá (*Ardea cinerea* L.) patří k nejpočetněji hnízdícím druhům brodivých ptáků v České republice. Přesto lze říci, že kromě známých hnízdních lokalit (Třeboňsko, Lednicko, Jindřichohradecko) je v severnějších částech republiky v době hnízdění řídká až vzácná (HUDEC et al. 1994). Východočeský region byl z minulosti znám především Bohdanečskem, kde se tento druh pokusil vícekrát zahnízdit. Poprvé to bylo v roce 1966, kdy však byla násada zničena vránou obecnou šedou (ŠTANCL et ŠTANCLOVÁ 1987). K úspěšnému hnízdění došlo až roku 1983, kdy manželé Štanclovi našli 2 hnízda u rybníka Rozhrna asi 3 km západně od Bohdanečského rybníka. Volavky vyvedly 4 a 5 mláďat (ŠTANCL 1991). Další hnízdění z území okresu Pardubice není známo.

POPIS NÁLEZU

Na jaře 1996 se volavky popelavé na Bohdanečském rybníku příliš nezdržovaly. Z období března a dubna existují pouze dvě pozorování 3 ex. na přeletu (21.3. a 27.4.). Zato skupinky do 5 ex. se pravidelně zdržovaly na rybníku Černý Nadýmač. Nepředpokládal jsem tedy možnost hnízdění přímo na Bohdanečském rybníku, ale spíše v okolí Sopřeče a již zmíněného Černého Nadýmače. Při kontrole Bohdanečského rybníka dne 7.5.1996 mě upozornil Holkup na dva adultní exempláře volavky popelavé na ostrově Helena, které se zdržovaly na stejném stromu už dva dny a na kterém Holkup pozoroval něco jako základy hnízda. Z „Dolanské hráze“ na západní straně Bohdanečského rybníka se naše podezření potvrdilo. Na olši lepkavé rostoucí v hustém rákosí ostrova Helena bylo postaveno hnízdo, v němž seděl jeden pták. Lokalitu jsme po podrobnějším průzkumu opustili.

Kontrolu jsem poté provedl společně s Táboříkem 11.5.1996. Jeden pták stál u hnízda, poté odlétl a hnízdo zůstalo opuštěné, ale za dvě hodiny už u něj byly 2 ad. ex., které jsme vyplašili z Prostředního Zábanského rybníka. Sezení na hnízdě jsme toho dne nepozorovali. Při následné kontrole 18.5.1996 jsem zaregistroval sedícího ptáka, který po chvíli vstal a urovnával snůšku. 25.5.1996 jsme se spolu se Zemanem rozhodli pro kontrolu hnízda. Samice ulétla až ve chvíli, kdy jsme se k hnízdnímu stromu přiblížili na vzdálenost asi dvaceti metrů. Hnízdo bylo umístěné na vrcholku mladé olše lepkavé přibližně 5 metrů nad zemí (což je poměrně dosti nízko oproti údajům z literatury - HUDEC et al. 1994). Samotný strom rostl v rákosí na okraji ostrova Helena asi 20 metrů od olšového lesa, který se na ostrově nachází. V hnízdě byla 4 vejce. Předpokládal jsem, že v době, kdy jsme s Holkupem hnízdo poprvé zaregistrovali, došlo také ke snůšce prvního vejce. Proto jsme další kontrolu hnízda provedli s Holkupem a Krejčíkem 8.6.1996. Na hnízdě byla 4 pull.,

z nichž nejmladší bylo patrně den až dva staré. Po fotodokumentaci jsme v okolí hnízda zaregistrovali mimo hnízdního páru ještě minimálně další 3 adultní ptáky, kteří se zdržovali v olšovém lese na ostrově Helena a později v lese mezi Bohdanečským rybníkem a rybníkem Matka. Další hnízdo jsme však nenalezli.

K poslední přímé kontrole hnízda došlo 12.6.1996. Zajímalo mě, zda nejmladší mládě přežije, protože při kontrole 8.6. nevypadalo příliš životaschopně. 12.6.1996 byla ovšem všechna mlád'ata zjevně v pořádku a stačila ještě vyvrhnout nenatrávenou potravu, která se skládala výlučně z ryb, zejména kapra obecného. Adultní pták, který od hnízda odlétl, usedl necelých 50 m od hnízdní olše a sledoval dění na hnízdě. Poté jsem nechal volavky v klidu a kontrolu lokality z „Dolanské hráze“ jsem provedl s Doležalem až 13.7.1996. Všechna čtyři mlád'ata stála na hnízdě a patrně čekala na přilet rodiče s potravou.

Zajímavé je, že k hnízdění došlo na velice dobře viditelném místě. Hnízdo bylo zřetelné jak z „Dolanské hráze“ u západní zátoky rybníka, tak přímo od stavidla (kde prochází silnice z Pardubic do Chlumce n.C.), a rovněž z pozorovatelný na Polákově poloostrově. Samotné hnízdo se skládalo z olšových a vrbových větví, vystláno bylo jemnými větévkami břízy. V průměru mělo necelých 60 cm a výšku cca 40 cm, což jsou hodnoty, vzhledem k tomu, že se jedná o nové hnízdo, srovnatelné s literaturou (HUDEC et al. 1994). Při první kontrole 8.6. se mlád'ata chovala klidně a dožadovala se stínu (teplota vzduchu dosahovala 28°C). Při druhé kontrole 12.6. se krčila v hnízdní kotlince a snažila se bránit zobákem, rovněž vyvrhovala potravu.

Při kontrole dalších vhodných lokalit (rybníky Černý Nadýmač, Skříň, Rozhrna) nebylo žádné další hnízdění volavek popelavých zaznamenáno.

SOUHRN

V roce 1996 bylo nalezeno hnízdo volavky popelavé (*Ardea cinerea*) na ostrově Helena v NPR „Bohdanečský rybník a rybník Matka“ (okr. Pardubice, čtverec 5960a). Při kontrole 25.5.1996 byla zjištěna 4 vejce, 8.6. a 12.6.1996 4 pull. 13.7.1996 byla na hnízdě pozorována téměř vzletná mlád'ata, takže lze prohlásit hnízdění za úspěšné.

SUMMARY

Grey heron (*Ardea cinerea*) was nesting on national natur resercv Bohdaneč fishpond (Pardubice district, East Bohemia, square of 5960a) in 1996. Was investigated one nest with 4 youngs.

LITERATURA

- HUDEC K. et al., 1994: Fauna ČR a SR. Ptáci I. (2. vyd.). Academia, Praha: 303-318.
ŠTANCL L., 1991: Několik poznámek k domnělému vyhíždění kormorána velkého na rybníce Rozhrna na Pardubicku v roce 1983. Sylvia, 28: 121-122.
ŠTANCL L., ŠTANCOVÁ H., 1987: Ptactvo Pardubicka II. - Bohdanečsko. Pardubice: 15.

Došlo: 4.8.1996

OBRÁZEK: Mlád'ata volavky popelavé (Bohdanečský rybník , 8.6.19996, foto: J. Holkup).

FIGURE: Youngs of Grey heron (Bohdaneč fishpond, 8.6.1996, photo: J. Holkup).